

Openbaar vervoer: de trein

Doelgroep

Derde graad lager onderwijs.

Lesdoel

- De leerlingen kunnen verschillende begrippen die te maken hebben met de trein correct benoemen.
- De leerlingen leren de stationsomgeving beter kennen.

Materiaal

- Prenten van begrippen in verband met de trein (bijlage 1)
- Memory trein (bijlage 2)

Vlaanderen
is veiliger verkeer

Beginsituatie

Het gebruik van het openbaar vervoer is voor vele kinderen nog onbekend terrein. Via een memory maken de kinderen spelenderwijs kennis met het openbaar vervoer en meer specifiek met de trein.

Organisatie hoekenwerk:

- maak vier hoeken in de klas,
- leg vijf prenten in elke hoek,
- op de prenten staan afbeeldingen die met de trein te maken hebben.

Print de memory acht keer af en knip de kaartjes uit. Leg in elke hoek een memory (of een deel van het memoryspel). Zorg ervoor dat er van elk kaartje telkens twee dezelfde liggen in elke hoek

Les

Woordspin

Schrijf het woord 'trein' op het bord. Laat de leerlingen woorden aanbrengen en schrijf ze op het bord, zodat er een woordspin ontstaat.

Hieruit zullen al heel wat termen komen die later in het hoekenwerk van pas komen.

Vraag naar de ervaringen van de leerlingen:

- Wie heeft er al eens met een trein gereden?
- Waar ging je naartoe?
- Wie was er nog bij?
- Heeft iemand al eens alleen gereisd?
- Hoe kan je weten wanneer je trein vertrekt?
- Zijn er gebeurtenissen die je zijn bijgebleven?

Hoekenwerk

Verdeel de leerlingen in vier groepen. Elke groep heeft vijf foto's om te bespreken.

Laat de leerlingen enkele minuten brainstormen over wat ze zien. Begeleid hun brainstorm door vragen te stellen:

- Wat zie je op de foto?
- Waar heb je dit al eens gezien?
- Waarvoor wordt dit gebruikt?
- Kan je vertellen waarvoor het dient?

Na 15 minuten start je met een klasgesprek. Overloop

alle prenten, laat telkens een leerling van de groep uitleg geven en vul eventueel zelf verder aan.

Achteraan deze lesfiche vind je meer uitleg over elke prent.

Wanneer de prenten zijn besproken, kunnen de leerlingen aan de slag met de memory. Telkens wanneer ze twee dezelfde kaartjes omdraaien, leggen ze ook uit wat ze op de kaartjes zien. Op die manier leren de kinderen alles spelenderwijs.

Beschrijving memory:

Schud de kaarten en leg ze met de afbeelding naar beneden op tafel. Een leerling draait twee kaarten om. Als de afbeeldingen op beide kaartjes gelijk zijn, vertelt de leerling wat er op de kaarten staat en geeft hij een beetje uitleg over het begrip. Als het juist is, mag hij de kaartjes houden en is hij nog een keer aan de beurt, tot hij twee kaartjes heeft omgedraaid, die geen paar vormen.

Differentiatie:

Niet alle memorykaartjes moeten meteen op de tafel liggen. Je kan dat opbouwen.

Uitleg bij de prenten

Conducteur: de niet-officiële benaming voor een 'treinbegeleider'. De treinbegeleider is de verantwoordelijke tijdens de volledige rit. Hij staat onder andere in voor:

- de veiligheid (kijken of iedereen is in- en uitgestapt en de deuren allemaal gesloten zijn),
- de controle/verkoop van de vervoerbewijzen,
- het geven van informatie (aankondiging van de stations, info geven als de reizigers dat vragen).

Perron: de plaats waar de reizigers moeten wachten op de aankomende trein. Als het aankomende voertuig volledig stilstaat, kunnen de reizigers in- of uitstappen. Blijf steeds achter de gele/witte lijn op het perron tot de trein volledig stilstaat. Op het perron zelf vind je onder meer: een zitbank, display met het vertrekur van de trein, een klok met de tijdsaanduiding.

Aankondiging/overzicht treinen inkomhal: de treinen die in een bepaald station stoppen en weer vertrekken worden allemaal chronologisch weergegeven op een of meerdere displays. Deze vind je meestal in de inkomhal van het station, op het perron of in de gang onder het perron. Op het display vind je:

- het vertrektijdstip,
- de eindbestemming,
- het treintype (IC, L, P, ICT, EXT, T...),
- het perronnummer,
- en indien van toepassing, het aantal minuten vertraging in een rode kleur.

Overzicht haltes van de trein: luister goed naar de aankondigingen (de omroepen) in het station. De omroeper kondigt het vertrektijdstip van de trein steeds aan en vermeldt de haltes waar de trein zal stoppen. Een overzicht van alle haltes vind je meestal ook bij de trap naar het perron (op de display) en op de perrons zelf. In de stations waar er geen displays zijn of waar ze buiten werking zijn, kijk je best naar de zogeheten 'gele affiches'. Dit zijn papieren posters die in grote valven hangen. Alle treinritten zijn hierin chronologisch opgenomen, inclusief alle haltes.

Treinticket: wie reist met de trein heeft een geldig vervoerbewijs nodig. Sommige reizigers kopen een jaarabonnement en moeten dus geen extra ticket kopen. Een ticket kan je op verschillende manieren kopen:

- Ga naar de loketten. De persoon aan het loket zal je vragen welke treinrit, welk tijdstip en welke klasse (1e of 2e klasse) je wil nemen. Na betaling krijg je een papieren ticketje.
- Je kan een ticketje ook kopen aan de automaat.
- Je kan een treinticket vooraf online kopen via de computer. Je hebt dan de keuze om het ticket zelf op papier te printen of op je identiteitskaart te plaatsen.
- Tot slot kan je ook in de trein bij de treinbegeleider een ticket kopen. Opgelet, de treinbegeleider rekent in dit geval een toeslag van 7 euro aan, het zogenaamde 'boordtarief'. Tenzij je natuurlijk een geldige reden hebt (automaat kapot of probleem bij het loket).

Aankomende trein: trein die het station nadert en aan het perron zal stoppen. Zorg dat je altijd achter de gele lijn blijft staan! Een aankomende trein kan gevaarlijk zijn!

Logo NMBS: in elk station vind je het NMBS-logo. Je herkent het logo van de NMBS (Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen) aan een

hoofdletter B in een liggende ellips. De letter B is meestal blauw maar kan ook grijs of zwart zijn. Grote stations dragen tegenwoordig de naam 'Het station'. Denk bijvoorbeeld aan Antwerpen-Centraal, Leuven, Gent-Sint-Pieters of Brussel-Zuid.

Weetje: het logo werd in 1936 ontworpen door Jean de Roy.

Ticketautomaat: normaal gezien beschikt elk treinstation over een ticketautomaat. Via een keuzemenu op de automaat (werkt met touchscreen) kan je het juiste ticketje kopen. Er is een heel ruim aanbod, denk maar aan een rittenkaart (Go pass, Rail pass, Key Card...), een abonnement (maand- of jaarabonnement...), een B-dagtrip of een gewoon ticketje enkel of heen en terug. Je kan aan de automaat betalen met muntstukken of met je bankkaart.

Perron met naam van de halte: Op elk perron staan grote borden waarop de naam van het station of de halte wordt weergegeven. Je herkent de borden aan de blauwe kleur met witte letters.

Pictogrammen in het station: een station lijkt soms een heel chaotische omgeving, zeker wanneer je er nog nooit eerder bent geweest. Kijk daarom altijd goed naar de signalisatie, de pictogrammen, in het station. Denk bijvoorbeeld aan de uitgang van het station, de weg naar het perron, de loketten... Meestal worden de pictogrammen aangeduid op blauwe borden.

Treinabonnement: met een abonnement reis je onbeperkt. Er zijn verschillende types, denk maar aan een maand- of jaarabonnement. Bij de aankoop van zo'n abonnement zal je steeds 2 stations moeten opgeven, het vertrek- en eindstation. Wil je toch onbeperkt met de trein rijden op het hele netwerk van de NMBS, dan kies je voor een netabonnement. Met een NMBS-netabonnement reis je onbeperkt op het volledige netwerk van de NMBS. Er bestaan abonnementen voor eerste of tweede klasse.

Halte-aankondiging in de trein: in de meeste treinen worden de haltes aangekondigd. We onderscheiden 2 soorten aankondigingen. Enerzijds zijn er de infoschermen (displays) waarop de namen van de haltes worden getoond. Anderzijds roept de

treinbegeleider de stations om via de intercom. Ga er nooit van uit dat de haltes altijd worden aangekondigd. In sommige treinen zijn immers geen infoschermen of het gebeurt dat de treinbegeleider het vergeet of met andere taken bezig is.

Eerste klasse: in de trein heb je 2 verschillende reizigersafdelingen, namelijk 1e en 2e klasse. In 1e klasse mag je reizen als je iets meer betaald hebt. Daartegenover staat iets meer comfort (bredere zitplaatsen, meer beenruimte, soms meer verlichting, een andere zetelbekleding). Je herkent de rijtuigen met 1e klasse aan de lange horizontale gele lijn boven de ramen aan de buitenzijde en het nummer 1. Op elke binnendeur zie je ook een nummer kleven (1 of 2).

Tweede klasse (zelfde info als bij eerste klasse): de meeste mensen reizen in 2e klasse, het grootste deel van een trein is altijd samengesteld uit rijtuigen 2e klasse. Wist je dat er vroeger ook nog een 3e klasse bestond?

Klok op perron: op de meeste perrons wordt de huidige tijd weergegeven door een analoge of digitale klok. Zo weet je altijd hoe laat het exact is.

Bestemming aangegeven aan perron: op het perron tref je meestal een infoscherm (display) aan waarop de trein wordt aangekondigd. De volgende informatie wordt hierop weergegeven: type trein (L, IC, P, ICT, EXT, T...), de eindbestemming van de trein, de haltes waar de trein zal stoppen, het tijdstip waarop de trein zal vertrekken uit het station en de eventuele vertraging (in rode kleur). Zijn er geen digitale displays aanwezig op het perron, kijk dan of er algemene infoschermen zijn waarop alle treinen worden weergegeven. Zijn ook deze niet beschikbaar, zoek dan naar de gele posters in de valven of in de ellipsvormige infobakjes op de perrons. Daarin vind je alle treinverbindingen chronologisch.

